

Vo veku 79 rokov zomrel vo svojom sídle pri Moskve patriarcha Alexij II.

Vo veku 79 rokov zomrel vo svojom sídle pri Moskve patriarcha Alexij II., hlava ruskej pravoslávnej cirkvi. Príčiny úmrtia jeho úrad neuviedol. Dlhो však trpel srdcovou chorobou. Alexij II. mal veľmi dobré vzťahy s bývalým prezidentom, dnes premiérom Vladimirom Putinom. Naopak nebol priaznivo naklonený katolíckej cirkvi. Pokračuje Roman Kebisek.

Alexij II. viedol ruskú pravoslávnu cirkev od roku 1990. Nasledujúci rok pri pokuse o prevrat podporil reformátorského prezidenta Michaila Gorbačova. Vlni sa pod vedením patriarchu úspešne zjednotila exilová a domáca časť ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorá bola rozdelená od boľševického prevratu v roku 1917. Vtedy pri bohoslužbe povedal patriarcha Alexij II:

„Obnovila sa jednota ruskej cirkvi, prekonal sa tak spoločenské protiklady zdedené od revolúcie a občianskej vojny.“

Od jeho nástupu do funkcie sa v Rusku vybuodovali stovky nových chrámov a cirkev nadobudla v spoločnosti veľkú autoritu a to aj pri pomoci štátu.

Pri obnove jedného z chrámov patriarcha Alexij II. povedal:

„Zdalo sa, že by bolo ťažké obnoviť túto svätyňu, ale s božou pomocou a pri podpore prezidenta Vladimira Putina a mnohých dobrodincov sa vykonala obrovská práca.“

Pravoslávna cirkev však mala za Alexija napäté vzťahy s katolíckimi.

Patriarcha nikdy nesúhlasil so stretnutím s bývalým pápežom Jánom Pavlom II v Rusku a rozhorčovalo ho pôsobenie katolíckych misionárov v pravoslávnych krajinách. Alexij zároveň nesúhlasil s tým, aby sa na Červenom námestí v Moskve nachádzalo Mauzóleum Vladimira Iljiča Lenina.

Rádio Slovensko, 5.12.2008

Dočasným najvyšším predstaviteľom ruskej pravoslávnej cirkvi sa stal metropolita smolenský Kyril

Dočasným najvyšším predstaviteľom ruskej pravoslávnej cirkvi sa stal metropolita smolenský Kyril. Nahradil patriarchu moskovského a celej Rusi Alexija II., ktorý včera zomrel.

Rádio Slovensko, 6.12.2008

Rusi sa lúčili s patriarchom Alexijom, pochovajú ho zajtra

Moskva - Rusko sa zajtra naposledy rozlúči s hlavou svojej pravoslávnej cirkvi, patriarchom Alexijom II., ktorý zomrel v piatok vo veku 79 rokov.

Včera v Moskve si pamiatku zosnulého patriarchu uctili tisíce ruských pravoslávnych veriacich. Omšu v Chráme Krista Spasiteľa za neho slúžil jeho dočasný nástupca, metropolita smolenský a kaliningradský Kirill. K modlitbám za zosnulého vyzval včera vo Vatikáne aj pápež Benedikt XVI.

Sústrasť s úmrtím patriarchu moskovského a celej Rusi zaslal do Moskvy takisto americký prezident George W. Bush.

Pred Chrámom Krista Spasiteľa, ktorý dal v roku 1931 zničiť vtedajší sovietsky diktátor Josif Stalin a o obnovu ktorého sa v 90. rokoch významne zaslúžil práve Alexij II., sa na včerajšej omši zúčastnili tisíce ľudí. Pred vystavenou rakvou patriarchu prešlo od soboty 10-tisíc veriacich. Zosnulého patriarchu pochovajú

Rozlúčili sa s Alexijom II.

Rusko včera pochovalo ortodoxného patriarchu Alexija II., ktorý sa v krajine postaral o kresťanskú obrodu po desaťročiach komunistického ateizmu.

Pohrebný obrad v katedrále Krista Spasiteľa neďaleko Kremľa trval pol dňa. Zúčastnili sa na ňom ortodoxní lídri z celého sveta spolu so zástupcami rímskokatolíckej i anglikánskej cirkvi. Nechýbali najvyšší ústavní činitelia z Ruska. Na rozdiel od ministrov však prezident Dmitrij Medvedev a premiér Vladimir Putin so svojimi manželkami dorazili na pohreb až tri hodiny po jeho začiatku.

K davu niekoľkých tisícok veriacich, ktorých neodradil ani chlad a dážď, sa prihovárал dočasný nástupca patriarchu - metropolita Kirill: „Jeho Svätosť stále spomínala, že ruská ortodoxná cirkev ako jediná zachováva tradície, pamäti a hodnoty svätej Rusi.“ Sám Kirill odchod patriarchu znášal veľmi ťažko a podľa agentúry Reuters na chvíľu dokonca odpadol.

Neskôr sa opäť pripojil k smútiacim, ktorí si pripomenuli aj Alexijove zásluhy. „Pod jeho vedením počet kostolov vzrástol na tridsaťtisíc a kláštorov z osemnásť na sedemsto,“ povedal duchovný Dmitrij Smirnov. „Cítim, že nás opustil veľký svätý muž. Dúfam, že sa v nebi bude za Rusko modliť,“ povedala penzistka Oľga Larchenková.

Patriarchovu rakvu potom niesli koridorom vyzdobeným jeho obľúbenými bielymi ružami a pohrebným autom ju previezli na miesto posledného odpočinku v katedrále Zjavenia Pána.

Laco Zobor, Plus jeden deň, 10.12.2008

zajtra v moskovskom patriarchálnom chráme Zjavenia Pána. Ruský prezident Dmitij Medvedev vo zvláštnom dekrete zakázal na zajtra organizovanie zábavných podujatí.

Alexij II. bol známy tým, že zakázal pôsobenie katolíckych misionárov v postsovietskych republikách. Vatikán vyšle na jeho pohreb delegáciu na čele s predsedom pápežskej rady pre jednotu kresťanov, kardinálom Walterom Casperom.

(čtk)

HN, 8.12.2008

Posvätili mladé víno

Nápoj bohov, ktorý šľachtí ducha a keď sa pije rozumne je liekom. Aj takéto prívlastky padali na adresu lahodného moku na slávnosti mladého vína v Leviciach. Prišli aj rytieri vínnych rádoz Madarska a Rakúska. Voňavý nápoj dokonca kňaz aj posvätil.

Luboš Polák, kňaz: „Nech stále pocítujeme tvoju blízkosť a vlej radosť do všetkých ľudských srdiec. Prosíme ťa o to skrze Krista, nášho pána.“

Takto požeňnal mladé víno farár Luboš Polák a hneď aj zdôvodnil prečo je posviacka potrebná.

Luboš Polák, kňaz: „Od posvätenia vína očakávame vlastne poznanie toho, že práca človeka je požeňnaná a že si vážime túto prácu, ktorú človek robí.“

Jaromír Muráni, pestovateľ hrozna: „Je to stará tradícia.“

Voňavý mok tiekol v Leviciach doslova potokom. O titul najlepšieho mladého bieleho a červeného vína ako aj kolekcie vín od jedného pestovateľa, sa uchádzalo 27 najlepších vinohradníkov z celého južného regiónu. Tohtoročnú kvalitu hrozna a vína si pestovatelia pochvalujú.

Jaromír Muráni, pestovateľ hrozna: „Sú veľmi harmonické, sú veľmi dobré, sú s vyváženými kyselinami a chýbajú im horké látky, ktoré sme boli zvyknutí určitým spôsobom v tých slnečných rokoch vo vínach badať.“

Vladimír Kuťka, pestovateľ hrozna: „Toto je veľmi kvalitný región čo sa týka pestovania vínnej révy.“

Zdá sa, že skúsení vincúri majú zdatných nástupcov.

Jaromír Muráni, mladý vinár: „Starí rodičia boli vinohradníci, už celá tá tradícia pokračuje u nás v rodine a asi treba mladú krv pre slovenské vinárstvo.“

Nuž a na otázku ako je to s hľadáním pravdy vo víne sme sa dozvedeli nasledovné:

Luboš Polák, kňaz: „Hovorí sa, že omšové víno je najsilnejšie, pretože jeden pije a všetci spievajú.“

Štefan Mišák, primátor Levíc: „Ak ho pijeme striedmo a málo, tak možno sme vtedy pravdovravnější alebo úprimnejší.“ **Karol Mindák**
TV Markíza, 5.12.2008

Cirkevné školské zariadenia chcú viac peňazí

Cirkevné školy sú dlhodobo diskriminované. Tvrdia to predstavitelia katolíckej cirkvi. Podľa nich, na prevádzku zariadení dostávajú od štátu menej peňazí ako verejné školy. Deje sa to napriek novému školskému zákonu, ktorý hovorí o rovnakom financovaní bez ohľadu na zriaďovateľa.

Ministerstvo školstva má vôľu problém vyriešiť.

Cirkevné školy chcú ešte pred schválením novely zákona o financovaní základných a stredných škôl dosiahnuť, aby ich školské zariadenia dostávali toľko peňazí ako verejné.

Augustín Hriadel, riaditeľ Diecézneho školského úradu v Nitre: „Pretože v súčasnosti na deti v týchto cirkevných školských zariadeniach dostávame približne od 60 do 64 % z tých financií, ktoré dostávajú deti v obecných mestských alebo teda štátnych školských zariadeniach.“

Cirkevné školské zariadenia dôvodia, že ich nemožno porovnávať so súkromnými. Pretože nevyberajú školné.

Augustín Hriadel, riaditeľ Diecézneho školského úradu v Nitre: „Týka

sa to najmä materských škôl, základných umeleckých škôl, školských klubov detí, školských jedální.“

O probléme financovania cirkevných zariadení hovoril nedávno premiér s katolíckymi biskupmi. Dohodli sa, že o väčšom balíku peňazí pre cirkevné kluby detí a základné umelecké školy ešte budú rokovať s ministrom školstva.

Dana Španková, hovorkyňa Ministerstva školstva SR: „Ministerstvo školstva o tejto pripomienke rokovalo a vyjadrilo vôľu riešiť ju.“

Analytik si myslí, že požiadavka cirkevných školských zariadení je opodstatnená.

Ctibor Košťál, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť: „Každý žiak, ktorý chodí do školy, má mať rovnaké práva, rovnaké teda aj nejaké povinnosti a zároveň rodičia týchto detí odvádzajú rovnaké dane, takže nevidím dôvod, aby boli nejakým diskriminovaní tí, ktorí dávajú svoje deti do cirkevných škôl.“

O financovaní cirkevných škôl by mala vláda rokovať ešte do konca tohto roka. **STV, 5.12.2008**

Modlia sa za autá

Z krízy v automobilovom priemysle sú už Američania takí zúfalí, že sa za autá začali modliť. K oltáru svätostánku v Detroiti pristavili terénnych žrútotov benzínu, ktorých nikto nechce.

Skutočne netradičnú omšu slúžil kňaz v nedeľu v jednom z najväčších detroitských kostolov, kde pred tromi rokmi pochovávali bojovníčku za ľudské práva Rosu Parks.

Pred oltár nechal doviezť tri vlajkové lode výrobcov Ford, GM a Chrysler, ktoré stoja tesne pred krachom. „Naše životy visia nad hĺbočinou neistoty, kým sa obe komory Kongresu rozhodujú, či nám podajú pomocnú ruku, „ prihovárал sa veriacim reverend Charles Ellis. Prítomných vyzval, nech sa modlia, aby Kongres miliardy dolárov automobilkám odsúhlasil.

Ak totiž pripustí bankrot spoločností, v subdodávateľských firmách či na predajných miestach prídu o prácu až tri milióny ľudí.

Napokon troch obrov triedy SUV

pomazal olejom. „Verme, že Boh dokáže zmeniť mysle a srdcia mužov a žien pri moci, „ dodal Ellis.

Problémy s odbytom nemajú len domáci výrobcovia áut. Odstavné parkoviská v prístavoch po celej Amerike sú preplnené dovezenými autami, ktoré nemá kto kúpiť.

Zákonodarcovia medzitým rokujú, či a v akej výške automobilovému priemyslu pomôžu z verejných peňazí, podobne, ako to urobili vo finančnom sektore.

Podľa niektorých zdrojov by si autom o m o - bilky mali rozdeliť 15 miliárd dolárov (357, 4 miliardy korún/11, 86 miliardy eur).

Plán záchrany brandže podporuje aj novozvolený prezident Barack Obama.

Vrcholových manažérov však kritizoval, že pred problémami strkajú hlavy do piesku. Viacerí by podľa neho mali prísť o funkcie. **Laco Zobor**
Plus jeden deň, 9.12.2008

Bitkár Mikuláš

Biskup z Myry bol nielen dobročinný kňaz, ale aj náboženský fanatik

Na celom svete ho poznajú ako starého muža s bielou bradou a fúzami, v červenom oblečení a s biskupskou barlou, ktorý v noci z 5. na 6. decembra rozdáva darčeky.

Svätý Mikuláš. Druhý najuctievanejší kresťanský svätec. Je to len mýtická postava alebo historická osobnosť?

Biskup tohto mena skutočne niekedy na prelome tretieho a štvrtého storočia žil a pôsobil v rímskej provincii v Ázii, v meste Myra, dnešnej tureckej Demre.

Podľa všetkého pochádzal z rodiny obchodníkov s rybami a ako veľmi zbožný kresťan a kňaz rozdal rodinné dedičstvo chudobným, čo mu prinieslo veľkú popularitu.

A keďže v dobročinnosti pokračoval, zrodilo sa okolo jeho osoby aj množstvo legiend.

Asi najznámejšia je o tom, ako pomocou mešcov so zlatom zachránil pred osudom prostitútok tri dcéry schudobne ľáho šľachtica.

Práve ona sa stala neskôr základom na rozdávanie mikulášskych nádielok.

Konflikt v Nicei

Biskup Mikuláš z Myry však nebol tým dobrosrdečným deduškom, ktorého poznáme z predvianočnej rozprávky. Patril totiž k fanatickým obhajcom viery a zanieteným bojovníkom proti pohanstvu a neskôr aj ariánstvu. V časoch prenasledovania kresťanov, za vlády cisára Diokleciána, sa dokonca ocitol aj za mrežami. Svojej viery sa však nevzdal a svojim odporcom to neskôr zrátal.

Na jeho príkaz bolo zničených viacero pohanských chrámov a jeho prudká povaha sa prejavila aj na známom nicejskom koncile, ktorý zvolal roku 325 rímsky cisár Konštantín Veľký a na ktorom exkomunikovali z cirkvi ariány.

Jednou z tém koncilu v Nicei bola totiž otázka prirodzenosti Ježiša Krista. Arius, kresťanský kňaz z Alexandrie, tvrdil, že Kristus nie je rovnocenný s Bohom a že Boh ho stvoril len ako prostredníka

medzi sebou a tvorstvom.

Impulzívneho Mikuláša takéto Ariovo „rúhanie“ počas jednej teologickej diskusie tak dožralo, že mu jednu vylepil a nasledovala bitka, pri ktorej niečo potom utržil aj on. Podľa výskumov pozostatkov svätého Mikuláša, uložených v bazilike v talianskom meste Bari, mal totiž biskup v dospelosti zlomený nos, čo sa mu mohlo stať práve počas spomínanej ruvačky na koncile.

Vytlačil Dianu

Tak, ako nie je známy presný dátum narodenia Mikuláša z Myry, nevie sa presne ani kedy zomrel.

Bolo to však niekedy v rozpätí rokov 345 až 352. Vraj 6. decembra. Pokiaľ ide o deň, sú však mnohí odborníci skeptickí. Domnievajú sa, že môže ísť o rovnakú fabuláciu ako v prípade narodenia Ježiša Krista.

Vianoce vybrala cirkev len preto, aby potlačila a neskôr zlikvidovala v rovnaký deň pohanmi uctievaný sviatok boha Slnka Mitra. A tak to môže byť aj so 6.

decembrom, keď v starom Ríme slávili deň zrodenia bohyně lovu Diany. Proti Diane nasadili Mikuláša, ktorý napokon aj vďaka mnohým legendám vyhral.

Ukradnuté pozostatky

Biskup Mikuláš sa dožil úctyhodného veku. Keď v Myre zomrel, mal už okolo deväťdesiatky, čo boli v tých časoch skutočne matuzalemské roky. Pochovali ho v tamojšom kostole, kde jeho kosti zostali až do roku 1087, keď mesto obsadili moslimovia.

Potom odtiaľ vzácne relikvie odviezli či presnejšie ukradli talianski námorníci, možno aj piráti, a preniesli ich do Bari.

V Myre zostal len prázdny kamenný sarkofág, ktorý sa tam dá vidieť aj dnes. V Bari postavili na uloženie pozostatkov po Panne Márii najuctievanejšieho svätca na svete samostatnú baziliku, ktorú v roku 1089 vysvätil pápež Urban II.

VLADIMÍR HUDÁK

Plus jeden deň, 6.12.2008

Pätina Španielov má židovských predkov

Podľa výsledkov genetického výskumu má 20% Španielov a Portugalcov židovských predkov.

Stredoveký španielsky kráľovský pár Ferdinand II. a Isabella I. zdá sa, neuspel v politike „etnickej čistoty“ Iberského polostrova.

Najnovší výskum ukázal, že snaha monarchov zbaviť sa v 15. storočí židov a moslimov na území dnešného Španielska a Portugalska bola márna. 20% súčasných Španielov a Portugalcov má židovských predkov a takmer 11% zase korene medzi moslimskými obyvateľmi severnej Afriky.

Konvertíti

Tieto pre mnohých historikov prekvapujúce zistenie znamenajú, že na katolicizmus konvertovalo oveľa viac moslimov a židov ako sa doteraz predpokladalo. Tretina Španielov a Portugalcov je tak potomkami židov a moslimov, čo zvolili cestu ľahšieho odporu a namiesto úteku alebo smrti si zvolili konverziu.

Keď Ferdinand a Isabella dobyli v roku 1492 Iberský polostrov od moslimských vládcov, začali s politikou katolizácie, ktorá zasiahla najprv židov a neskôr aj moslimov. Židia dostali možnosť emigrovať, alebo sa pokrstiť.

Podľa Wikipédie emigrovalo asi 165-tisíc španielskych židov, 20-tisíc zomrelo po ceste a 50-tisíc sa dalo pokrstiť. Genetický výskum uverejnený minulý týždeň v Americkom časopise pre ľudskú genetiku naznačuje, že konvertitov bolo zrejme viac. Hoci židia a neskôr moslimovia nútene konvertovali, doma zvyčajne dodržiavali svoje náboženské rituály.

Výsledok mixu

Časť španielskych historikov hovorí podľa New York Times o Španielsku ako o katolíckej civilizácii s cudzími vplyvmi. Iní historici hovoria, že civilizácia Iberského polostrova je výsledkom etnického a náboženského mixu. Výskum na 1400 španielskych a portugalských mužoch sledoval chromozóm Y typicky pre sefardských židov a pre obyvateľov severnej Afriky.

V súčasnosti žije v Španielsku a Portugalsku niekoľko tisíc židov, moslimská populácia je relatívne veľká v Španielsku, ale tvoria ju väčšinou ekonomickí emigranti zo severnej Afriky. **Jana Shemesh, SME, 9.12.2008**

Záhadni templári na Slovensku

Príbeh rytierov bojového rádu templárov je starý osem-deväť storočí, ale stále fascinuje. Tajuplní asketickí bojovníci, ktorí mečom bránili meno Krista a napriek dobrovoľnej chudobe spravovali obrovské majetky, nenadchol len Umberta Eca (v knihe Foucaultovo kyvadlo) či Dana Browna a s ním milióny čitateľov Da Vinciho kódu. Templári fascinovali aj dvoch slovenských historikov Miloša Jesenského a Pavla Matulu natoľko, že sa rozhodli vydať sa po ich stopách.

Pátranie po templároch na Slovensku nie je také jednoduché. Kým v okolitých krajinách je ich výskyt potvrdený, u nás chýba dokument, ktorý by ich pôsobenie na našom území dokazoval. Romantické predstavy a hľadanie v archívoch napokon „vyhnali“ do terénneho prieskumu Miloša Jesenského a Pavla Matulu, ktorí svoje zistenia zhromaždili v knihe Po stopách templárov na Slovensku.

„Skôr ako o dôkazoch by sme mali presnejšie hovoriť o indíciách, a tie sme nazbierali v množstve, ktoré nás oprávňuje obhajovať názor, že na Slovensku boli prítomní,“ hovorí Miloš Jesenský, ktorý sám seba označuje za záhadológa a na konte má niekoľko publikácií o záhadách okolo nás.

„Templári sa vyskytujú aj v ľudových povestiach ako „červení mnísi“, pričom prostých ľudí svojou záhadnosťou dosť často strašili,“ dodáva Pavol Matula.

Pramene

„Nemohli sme ignorovať ani staršie generácie dejepiscov od 18. do polovice 20. storočia presvedčených o tom, že templári na našom území naozaj pôsobili,“ hovorí Miloš Jesenský. „Tí však vychádzali predovšetkým z monumentálneho diela Damiána Fuxhoffera o kláštorech Uhorského kráľovstva vydaného v Ostrihome v roku 1803.“ Práve táto kniha bola dôležitým zlomom a inšpiráciou na ďalšiu prácu. „Keď sa na polici knižnice Východoslovenského múzea, kde som pred desiatimi rokmi pôsobil, pred mojimi očami zrazu objavil jeden z mohutných zväzkov Monasteriologie, napriek náročnosti latinského textu som neskrýval svoje nadšenie.

Keď sa ohliadam do minulosti, itinerár našej dobrodružnej cesty za

templármi sa začal práve tam, nad krehkými stránkami starej knihy, ktorej fotokópia nám robila sprievodcu po všetkých miestach, ktoré sme navštívili

- či už to bol Kostol svätého Martina v Martinčeku, hrady ako Blatnica, Slovenská Ľupča či Oravský hrad, aj keď na nás asi najviac zapôsobil atmosféra kútskeho Kostola Všetechsvätých pri Ludrovej, čo je zázitok, na ktorý sa len tak ľahko nedá zabudnúť.“

Lokality

Práve Ludrová, dedinka nachádzajúca sa neďaleko Ružomberka, presnejšie jej časť nazývaná Kúty a ľudovo nazývaná „na púšti“, je pre stopárov templárov dôležitým miestom. Práve tu by mal byť pochovaný Johannes Gottfried von Herberstein, majster templárov, ktorý pri svojej návšteve v Uhorsku v roku 1230 náhle skončil za záhadných okolností v templárskom kláštore na vrchu Mních.

Jeho telesné pozostatky by sa mali nachádzať aj s veľkým pokladom niekde pred alebo pod oltárom Kostola Všetechsvätých v Ludrovej, čo mal dosvedčovať jeho náhrobný kameň s celkom zodratými písmenami. „Na naše sklamanie podlahu tvorila dlažba, nepochybne pochádzajúca z novodobých čias.

Nezachoval sa teda ani náhrobný kameň pred oltárom, ktorý mal označovať miesto posledného odpočinku templárskeho majstra.“

„Najviac informácií a povestí o výskyte templárov na Slovensku je na strednom Slovensku v okolí Ružomberka,“ hovorí Pavol Matula. Okrem Ludrovej ide ešte o lokalitu Martinček, hrad Likava, chodili sme na blatnické zrúcaniny, do Sklených Teplíc, Slovenskej Ľupče. Na západnom Slovensku sú zaujímavé zrúcaniny piešťanského kláštora.

Bankári

Templári neboli len bojovníci. Napriek tomu, že nemohli vlastniť žiaden majetok, boli vlastne prvými bankármi v stredoveku, aj šľachtici im zverovali svoje majetky. „Bola to bezpečná inštitúcia,“ hovorí Pavol Matula. Vďaka ozbrojeným zložkám boli schopní zabezpečiť, že sa peniaze dostali tam, kam sa mali. Panovníci a kniežatá nemali takú pevnú a spoľahlivú sieť. Práve budovanie tejto pevnej siete po

celej Európe a hrady na strategických miestach by potvrdzovali hypotézu o výskyte rytierov na Slovensku. „Ďalšou indíciou sú zmienky o rybníkoch a budovanie rybníkov a vodných nádrží, čo bolo pre templárov tiež typické.“

Hovorí sa, že templári založili aj pivovar vo Vyhniach, ktorý momentálne vyrába pivo Steiger. Pivovar má templárskeho rytiera priamo v svojom znaku.

* * *

Knihou sa pátranie po templároch nekončí. „Na jednej z besied s poľskými čitateľmi ma prirovnali k slovenskému pátraniu po Tragáčikovi,“ hovorí Miloš Jesenský. „Je to obľúbená postava aj u nás populárnych mládežníckych románov Zbigniewa Nienackého a jeho nasledovníkov o neohrozenom historikovi neúnavne pátrajúcom po nerozlúštených hádankách minulosti.

Beriem to ako kompliment a záväzok voči čitateľom.“

Stručné dejiny templárov

V roku 1118 sa francúzsky rytier Hugo de Payens obrátil na bratanca, kráľa Jeruzalemského kráľovstva Balduina II. so žiadosťou, aby mohol spolu s rytierom Gottfriedom z St. Omeru a ďalšími siedmimi rytiermi založiť rád, ktorý by ochraňoval pútnikov smerujúcich zo západu do Jeruzalema. Počas prvých deviatich rokov rád tvorilo deväť osôb.

V roku 1127 sa všetci zakladatelia rádu vracajú do Európy a začínajú o nich kolovať legendy, že našli bájnu Archu zmluvy, legendárny svätý grál, z ktorého pil Ježiš Kristus pri poslednej večeri. Členovia rádu museli, rovnako ako iní mnísi, zložiť sľub čistoty, chudoby a poslušnosti a tiež prísne zachovávať rádom pravidlá.

V roku 1128 bol do Troyes zvolaný koncil, na ktorom boli schválené stanovky templárskeho rádu. Na čele rádu stál veľmajster rádu, prvým veľmajstrom sa stal Hugo de Payens. Symbolom templárov sa stali biely plášť s červeným krížom a pečať, na ktorej boli zobrazení dvaja rytieri na jednom koni, čo malo symbolizovať kresťanskú pomoc bližnému a chudobu. Tento ich symbol sa však neskôr stal dôvodom ich obviňovania z homosexuality.

Rád postupne bohatol, aj vďaka nariadeniu pápeža, podľa ktorého si mohli ponechať celú vojenskú korisť. Začali budovať sídla aj mimo Svätej zeme, ich

noví členovia sa už nemuseli zúčastňovať na križiackych výpravách.

Templári sa stali prvými bankármi v Európe, pútnikovi vystavili potvrdenie o prevzatí peňazí a ten si ich mohol vybrať v pobočke templárov vo Svätej zemi (sú považovaní za vynálezcov šeku). V ich parížskom centre - Templi, bolo aj sídlo francúzskej kráľovskej pokladnice.

V roku 1260 mal rád 20-tisíc členov a vlastnil 9-tisíc usadlostí. Rád bol rozdelený na provincie, v Európe ich bolo dvanásť a v Palestíne tri.

V roku 1291 premiestnili svoje sídlo na ostrov Cyprus, ktorý im vtedy celý patril, a odtiaľ prešli do Francúzska.

Ohromné bohatstvo rádu začalo lákať francúzskeho kráľa Filipa IV. Pekného, ktorý mal finančné problémy a prinútil pápeža Bonifáca VIII., aby rád rozpustil. Ten to však odmietol, nápomocný sa mu preto stal jeho nástupca Klement V. Filip IV. dal zhromaždiť materiály, ktoré by mohli rád skompromitovať. Obžaloval ich, že namiesto Krista uctievať boha Bahometa.

V noci z 12. na 13. októbra 1307 (povera o piatku trinásteho vznikla pre tento deň) boli všetci templárski rytieri vo Francúzsku zatknutí a ich majetok skonfiškovaný. Mnoho z nich bolo obvinených z kacírstva a upálených.

V októbri roku 1311 sa zišiel koncil vo Viedni, na ktorom tristo biskupov odmietlo odsúdenie a zrušenie rádu. Keď sa na mieste objavil kráľ Filip IV. s oddielom ozbrojencov a dal najavo, čo očakáva od koncilu, biskupi sa podriadili návrhu Klementa V.

Dňa 22. marca 1312 bol rád oficiálne zrušený. Cirkevný súd s predstaviteľmi rádu sa uskutočnil v marci 1314 pred chrámom Notre-Dame, kde boli verejne odsúdení a 18. marca 1314 aj upálení.

Podľa legendy veľmajster Jacques de Molay tesne pred svojou smrťou preklial francúzskeho kráľa, ministra i pápeža a všetkých povolal, aby sa do roka zodpovedali zo svojich činov pred Božím súdom. Všetci traja prekliati zomreli ešte v ten istý rok.

Od rozbitia rádu kolujú legendy o ich poklade, ktorý vraj videli ľudia v predvečer útoku na rád odvážať na povozoch z Templu, o flotile osemdesiat lodí v La Rochelle, ktorá zmizla bez stopy, a mnoho iných. podľa sk.wikipedia.org

Marian Jaslovský
SME, 6.12.2008

V Nitre otvorili novú Univerzitnú knižnicu a pastoračné centrum

V Nitre otvorili novú Univerzitnú knižnicu a pastoračné centrum. Nitrianski vysokoškooláci, ale aj bežní užívatelia majú v moderných priestoroch pod Zoborom k dispozícii takmer 120 tisíc titulov. Nahráva-la Jolana Čuláková.

Časť budovy bývalej tabakárne pod Zoborom prerobili na knižnicu a pastoračné centrum. Doteraz boli knihy v nevyhovujúcich priestoroch. Hovorí Libor Vozár, lektor Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre: „Doposiaľ bola knižnica v priestoroch bývalej škôlky. Tie priestory pochopiteľne boli totálne nevyhovujúce z hygienických i priestorových požiadaviek. Celý komplex bol schválený asi pred tromi rokmi s investičným zámerom 200 mil. korún. Bolo reinvestovaných 65 mil. korún.“

Túto jednu časť prestavby spravili za dva roky. Čo ocenil aj

Ján Mikolaj, minister školstva: „Bol som tu zhruba pred rokom a pol a poviem pravdu, že dnes keď som prišiel po tom čase, tak som nevedel, že sú to tie isté priestory. Bola to stará hala a veľmi efektívne sa zhodnotila.“

V budove vzniklo aj nové pastoračné centrum, ktoré doteraz nitrianski vysokoškooláci nemali.

Viliam Judák, nitriansky diecézny biskup: „Sa schádzali študenti v jednotlivých chrámoch Nitry, na internátoch. Študenti tohto roku dostali vlastne dva priestory. Jeden je diecézny pod hradom, kde sa stretávajú cez týždeň a potom toto krásne univerzitné centrum v blízkosti knižnice.“

V knižnici je takmer 120 tisíc titulov. A do nákupu nových škola investuje ročne 700 až 800 tisíc korún.

Anežka Strihová, riaditeľka knižnice: „Môžu nás navštevovať aj študenti nie z vysokých škôl v rámci mesta, iní záujemcovia. Nebránime sa nikomu. Registrácia je ročná, 50 korún.“

Aj keď niektorým študentom chýba viac kníh, priestory si chvália.

AA: „Mne sa na prvý pohľad veľmi páčila. Úplne som bola z nej v šoku.“

AA: „Páči sa mi, že je tam nová stena, lebo to vyzerá veľmi pekne, moderne.“

AA: „Staré priestory boli hlavne nevhodne umiestnené, lebo boli mimo školy a tieto sú hneď pri škole, takže tam môžeme tam ísť hocikedy. Publikácií? Je ich veľmi málo na to, koľko nás tu je. Takže nezostávajú knihy, musíme sa pobíť.“

Rádio Slovensko, 12:00, 9.12.2008

Nový patriarcha v januári

Novú hlavu ruského pravoslávia zvolí cirkevná generálna rada v januári, patriarchu slávnostne uvedú do úradu 1. februára. Medzi hlavných kandidátov na post patriarchu patrí metropolita Kirill, ktorý počas obdobia Alexija II. stál na čele oddelenia pre zahraničné vzťahy moskovského patriarchátu. Z titulu svojej funkcie udržiaval aj intenzívne kontakty s Vatikánom. Alexij II. zomrel v piatok vo veku 79 rokov.

(tasr), Plus jeden deň, 11.12.2008

Göncz aj Gojdič dostali ceny

BRATISLAVA. Bývalý maďarský prezident Árpád Göncz dostal Medzinárodnú cenu Jána Langoša za neľahkú životnú cestu, v ktorej dokazoval, že vytrvalosť v boji proti zlu a neslobode má zmysel. Ocenenie od Nadácie Jána Langoša, Nadácie Pontis a Stredoeurópskej nadácie prevzala jeho dcéra Kinga Gönczová. Národnú cenu Jána Langoša získal in memoriam biskup Pavol Gojdič.

(sita), SME, 11.12.2008

Drevený chrám v Hunkovciach je zatvorený už niekoľko rokov

Ak by ste si chceli pozrieť drevený chrám v Hunkovciach aj zvnútra, je to problém. Už niekoľko rokov je totiž pre verejnosť zatvorený. Nachádza sa pritom tesne pri hlavnej ceste do Poľska. Téma sa venuje Maroš Černý.

Chrám je zatvorený už niekoľko rokov. Dôvody vysvetľuje Martin Kostilník, farár gréckokatolíckej farnosti Hunkovce: „Vo vnútri sa momentálne nenachádza žiadny interiér a teda ani nie je pútavý pre turistov, ktorí prichádzajú okolo, aj keď má asi najvýhodnejšiu polohu zo všetkých drevených chrámov, nakoľko sa nachádza hneď pri hlavnej ceste. Počas obdobia likvidácie gréckokatolíckej cirkvi v rokoch 1950 až 1968 došlo k tomu, že chrám ostal dlhodobo otvorený a pomaličky celý interiér vynosili alebo vyviezli, nikto nevie kam?“

Zistiť, kde sa v súčasnosti nachádzajú vzácne ikony a iné predmety, sa im nepodarilo.

Martin Kostilník, farár gréckokatolíckej farnosti Hunkovce: „Nenachádzajú sa žiadne zmienky, ani písomné, ani fotografické o tom, že by interiér tohto chrámu bol niekde zachovaný. Máme iba niektoré zmienky a to napríklad, že bol v Šarišskom múzeu v Bardejove sa nachádzajú niektoré z najvzácnejších ikon, pochádzajúce z huncovského chrámu.“

Vedenie Šarišského múzea v Bardejove má v úschove iba ikony spred rokov, kedy bol chrám otvorený.

František Gutek, riaditeľ Šarišského múzea v Bardejove: „My máme myslím, dve ikony, jednu alebo dve. Ja si tak presne nepamätám. To sú ešte zbierky, ktoré boli získané pred rokom 1948, tzn. v roku 1906, keď vznikalo múzeum. Tzn. že neprichádza vôbec do úvahy, že ako vrátenie. My sme mali ako spor s gréckokatolíckou cirkvou an blok pred niekoľkými rokmi a súd nakoniec aj tak rozhodol, že tie, ktoré spadajú do toho obdobia po roku 1948, sú síce priznané gréckokatolíckej cirkvi, ale zostávajú v múzeu.“

Ako dodal miestny farár Martin Kostilník, chrám zrejme ostane trvalo prázdny.

Rádio Slovensko, 12:00, 9.12.2008

Do Domaníže sa vrátila časť vzácneho oltára

Pod nie príliš vydatými maľbami na oltári rímskokatolíckeho kostola v Domaníži pri Považskej Bystrici objavili reštaurátori vzácne renesančné diela. Časť obnoveného oltára sa z ateliéru späť do kostola vrátila tento týždeň.

Pôvodné obrazy pochádzajú z roku 1643. Neskôr, niekedy v 19. storočí, ich premaľovali olejovými farbami. Vtedajším mocipánom sa pravdepodobne zdali príliš svetské, tak ich nechali zatrieť a namaľovať iné motívy.

„Sú to diela neskorej renesancie. Je to ojedinelý objav, pretože z tohto obdobia máme veľmi málo pamiatok. Na pôvodných maľbách vidieť vplyv talianskych majstrov, sú to nesmierne krásne obrazy,“ hovorí akademická maliarka Danica Stojkovičová, ktorá reštaurovala tabuľové maľby.

Akademický sochár Jozef Klech zase reštauroval drevené stĺpy tohto oltára. Odstránil novšie olejové maľby a spod nich vykukli usmievané tváre. Znázorňujú anjelov, ale pravdepodobne sú to podobizne detí z rodu Esterházi-ovcov, ktorí v tejto dedine žili a v 17. storočí dali postaviť nový oltár. Na obrazoch aj drevených stĺpoch starí majstri použili techniku vaječnej tempéry, ktorá je podľa Jozefa Klecha taká trvácna, že odolá aj olejovým farbám.

Najskôr boli potrebné sondy a rönt-

genové snímky, aby reštaurátori zistili, ako je pôvodná vrstva zachovaná. Potom začali opatrne odstraňovať novšie olejové nátery.

„Autor pred 360 rokmi použil temperové farby zmiešané s vaječným bielkom, ktoré slúžilo ako spojivo. Pri reštaurovaní nemusíme použiť rovnakú techniku, zásadou je, aby pôvodné farby neprišli do styku s novšími, preto sme ich oddelili zriedeným lakom,“ dodal Jozef Klech.

Podľa Márie Ružôňovej z Krajského pamiatkového úradu v Trenčíne reštaurátorské práce doteraz stáli približne 4 milióny korún (132 776 eur), na dokončenie oltára je potrebných ešte asi 1,5 milióna korún (49 790 eur).

Správca farnosti v Domaníži Marián Ďurčan považuje opravy za nevyhnutné. Kostol mal narušenú statiku, začali mu praskať múry, drevený oltár rozožierala červotoč.

„Podarilo sa nám získať peniaze z grantu ministerstva kultúry a neskôr aj z nadácie Poklady môjho srdca. Založili sme občianske združenie Godislav, ktoré sa snaží získať finančné prostriedky cez rôzne nadácie. Okrem toho robíme zbierku medzi veriacimi na opravu kostola, aj pre nich je to srdcová záležitosť,“ dodal Marián Ďurčan.

Milan Kráľ, PRAVDA, 10.12.2008

Modlia sa v ošetrovni

Musíme si pomáhať! Takto si v Slovinkách pri Krompachoch počínajú aj tri cirkvi. Medzi nimi i najmenej početní rímskokatolíci, ktorí si vďaka zbierke budujú vlastný kostol. Omše už tak nebudú musieť slúžiť v zrušenom zdravotnom stredisku!

„V mojej kňazskej kariére pribudne len tretí kostol, ktorý som aj ja pomohol vlastnoručne postaviť,“ vraví miestny farár Štefan Kosturko.

Vďaka zbierke medzi 440 veriacimi sa Slovínčanom podarilo dať dokopy slušný balík peňazí. Na nový kostol, ktorého 36 pylónov už zasadili až do 10-metrovej hĺbky, čakali dlho. Na rozdiel od 490 gréckokatolíkov a až 800 pravoslávnych, ktorí kostoly v obci majú už dávno. Bývalé zdravotné stredisko však kvôli náročnému banskému podlažiu vymenia za nový svätostánok najskôr o rok.

Potrebných 8 miliónov korún

(265 551 EUR) získali z inancných darov aj zo širšieho okolia a stavať budú svojpomocne. Čo-to ušetrili aj na projekte, lebo mal by byť iba mierne zmenenou kópiou kostola v Hendrichovciach.

Starosta Michal Pačan potvrdil, že všetky tri cirkvi v obci medzi sebou vychádzajú: „V prelomovom období pred 40 i 20 rokmi boli rozpory najmä medzi pravoslávnyimi a gréckokatolíckimi, no už pominuli. Cestu k sebe si našli i vďaka mladým farárom. „(kz, foto autor, anc)

Miestny farár Štefan Kosturko už nebude musieť slúžiť omše v budove bývalého zdravotného strediska.

V Slovinkách rímskokatolíci stále nemajú vlastný kostol.

Omše preto slúžia v tomto bývalom zdravotnom stredisku.

Takto bude vyzeráť nový kostol v Slovinkách. **Nový čas, 12.12.2008**

Gustáv Husák sa vracia. Na tabuli

V Dúbravke miestni poslanci podporili pamätník pre komunistu. Stačí, že je ich rodák

Gustáv Husák bude mať pamätnú tabuľu s reliéfom na miestnom úrade v jeho rodnej bratislavskej Dúbravke. Poslanci sa nesporeli, či si to zaslúži, problém videli len v tom, kde tabuľu umiestnia.

BRATISLAVA. Na budove Miestneho zastupiteľstva v Dúbravke bude mať od budúceho týždňa Gustáv Husák pamätnú tabuľu. Tvrdý komunist v roku 1948 nemilosrdne viedol komunistický prevrat v Bratislave a po roku 1968 a vstupe vojsk Varšavskej zmluvy plazivú normalizáciu. Pocty od miestnych sa k nedožitém 95. narodeninám dočká sedemnášť rokov po smrti.

Zatiaľ čo divadelná hra o Husákovi premiérovaná v roku 2006 v divadle Aréna je pokusom o kritický pohľad na kontroverznú osobnosť režimu, ktorý potláčal základné ľudské práva, uznesenie miestnych poslancov sa na jeho život pozerá jednoznačne pozitívne. Deje sa tak na podnet komunistickej strany, ktorej návrh podporil starosta Ján Sandtner (nezávislý). Rozhodujúce pre poslancov bolo, že Husák je rodák a zaslúžil sa podľa nich o zachovanie starej Dúbravky.

AUTOR - pápež i komunisti

Autora tabule, výtvarníka a sochára Petra Sulíka oslovila komunistická strana už na jar. „Z mojej strany nešlo o politiku, bola to záležitosť ako každá iná,“ hovorí.

„Robil som aj Novomestského či Jána Pavla II.“ Tabuľa z plastbetónu je vysoká 90 a široká 60 centimetrov. „Nemohla byť z bronzu, lebo ten je drahý a kradne sa,“ dodal Sulík.

V utorok tak na zastupiteľstve poslanci vyvesenie tabule brali už len na vedomie ako danú vec, otázne pre nich bolo len to, kam ju umiestniť. Husákov rodný dom je zdemolovaný, rozhodli sa pre miestny úrad. „Boli sme za, Dúbravka až tak veľa osobností nemala,“ hovorí Peter Hanulík zo Smeru. Kluby HZDS a Smeru námietky nemali.

Poslankyňa KDH Jelena Hudcovská i zástupcovia SDKÚ tvrdia, že boli proti. „Dvaja sme boli proti,“ povedal poslanec Martin Zaťovič z SDKÚ. „Robili sme si prieskum a všetci boli proti, Husák je symbol normalizácie.“

Pamätná tabuľa by mala rozšíriť aj zoznam pamätihodností mestskej časti, ktorý prijali poslanci na minulom zastupiteľstve. Jeho súčasťou je aj Husákov náhrobok z dúbavského cintorína na Strmých sadoch.

Zastupiteľstvo tvrdí, že Husáka nehodnotia historicky a politicky. Bývalý prezident a generálny tajomník komunistickej strany sa podľa nich zaslúžil o vznik Slovenskej cirkevnej provincie a pričínal sa o zachovanie oltára v kaplnke prezidentského sídla v Bratislave.

Čo v zdôvodnení chýba

Cirkevný historik Jozef Halčko uznáva, že Husák dal impulz na doriešenie cirkevnej provincie a hovorí sa aj o tom, že zachránil oltár. Zároveň to bol komunistický politik, ktorý cirkev radikálne potláčal aj v čase najhoršieho prenasledovania v 50. rokoch.

Historikovi Milanovi Zemkovi v zdôvodnení chýba, ako Husák vo funkciách konal. Za tabuľu by nezahlasoval. „Bol to veľmi inteligentný a ambiciózný politik, ktorý však bol zabetónovaný vo svojej ideologickej schéme, pričom v presadzovaní svojej politiky išiel aj cez mŕtvolu.“

SME, 11.12.2008

Nebezpečenstvo peňazí

Pápež Benedikt XVI. včera vyhlásil, že svetová finančná kríza je dôsledkom prahnutia ľudí po krátkodobých ziskoch a pôžitkoch na úkor usilovania sa o všeobecné blaho. Najvyšší predstaviteľ katolíckej cirkvi podrobil kritike ekonomický vývoj počas každoročného mierového posolstva, na ktorom okrem iného poukázal na spojitosť medzi svetovými konfliktami a chudobou. Benedikt XVI. v písomnom posolstve uviedol, že priepasť medzi chudobnými a bohatými sa neustále zvyšuje, čo sa týka aj tých najvyspelejších krajín. Najvyšší pontifex sa často vyjadruje o finančnej kríze. Podľa neho medzinárodné financie by mali smerovať do dlhodobých projektov. Peniaze určené na krátkodobé obraty sa stali „nebezpečnými pre každého, aj pre tých, ktorí zarábajú, keď sa trhom darí“.

Ján Felix, Šport, 12.12.2008

Betlehemské svetlo spája ľudí

Už devätnásty rok budú slovenskí skauti roznášať betlehemské svetlo. Slávnostne ho prijmu na svätej omši v Bratislave už v túto nedeľu. Omša vo františkánskom kostole sa začne presne o 12.00. Svetlo prinesú skauti z Bošian a Bratislavy ako obetný dar. Svetlo pokoja a mieru žiari v Európe už 23 rokov. (bla), SME, 12.12.2008

Predsedníctvo ZMOS sa zaoberalo návrhom novely zákona o financovaní škôl, stredných škôl a školských zariadení

Predsedníctvo Združenia miest a obcí Slovenska sa na poslednom tohtoročnom zasadnutí zaoberalo aj návrhom novely zákona o financovaní škôl, stredných škôl a školských zariadení. Predseda Michal Sýkora v tejto súvislosti povedal:

Michal Sýkora, predseda ZMOS: „Bude treba presadzovať zachovanie súčasného stavu pri financovaní rozvoja pre verejné školy. Tam sa má na myslieť to, že sa má rozšíriť okruh škôl, ktorým bude štát poskytovať finančné prostriedky napríklad na modernizáciu, aj na cirkevné školy.“

Rádio Slovensko, 14:00, 10.12.2008

Ježiš vo vetrovke!

Mnohé firmy vo svojich reklamných kampaniach stavili na známe tváre. Veria, že populárni ľudia pritiahnu viac zákazníkov.

Nápad, s ktorým prišla firma so športovým oblečením však mnohým vyrazil dych. Tvárou ich reklamných pútačov je totiž Ježiš Kristus.“

Luboš Sarnovský, moderátor TV JOJ: „Má na sebe lyžiarske oblečenie a v rukách lyže. Billboardy sa objavili v Žiline a okolí.

Redaktorka TV JOJ: „Ježiš vraj nemá mať čo na sebe športové oblečenie, nehovoriac o tom, že nemá čo robiť na billboardoch. Billboardy upútavajú pozornosť vodičov aj na výpadovke pri Strečne. Niektorým prekáža ich umiestnenie.“

Anketa: „Tuná je verejný dom s dvoma srdiečkami a vlastne od kríža to je 20 metrov a nikomu to nevádi.“

Anketa: „Strašná sprostosť. Toho Ježiša tam nemuseli dávať.“

Redaktorka TV JOJ: „Podľa veriacich to musí prekážať aj ateistovi, reklama si požičala podobu slávnej sochy, ktorá je v Brazílii, lenže Ježiš je tu v bledomodrej zimnej bunde s kreslenými panáčikmi a s lyžami v rukách.“

Anketa: „Je to úplne výsmech, nás

veriacich a hlavne pána Ježiša.“

Anketa: „Myslím si, že je to svojim spôsobom zneuctenie Krista ako takého.“

ThLic. Peter Holbička, hovorca žilinskej diecézy: „Sťažnosti takéhoto druhu na podobné reklamy by mali smerovať na radu pre reklamu.“

Redaktorka TV JOJ: „Podľa rímskokatolíckej diecézy v Žiline by sa mali zadávatelia reklamy riadiť etickým kódexom. Reklama by predsa nemala urážať náboženské cítenie spotrebiteľa.“

ThLic. Peter Holbička, hovorca žilinskej diecézy: „Chcem apelovať na všetkých, ktorí sú za to zodpovední, aby určitým spôsobom mali aspoň náboženské spolucítenie.“

Redaktorka TV JOJ: „Zástupca francúzskej firmy na Slovensku sa nám na kameru vyjadriť nechcel. Mimo nej nám povedal, že určite nechceli ani znevážiť, ani zneuctiť Ježiša. Chceli si len požičať podobu známej sochy Krista spasiteľa z Ria de Janeira, aby čo najviac upozornili na svoje výrobky.“

Anketa: „Či sa už fakt ten človek, ktorý to navrhuje, nebojí Boha, lebo už všeličoho sa možno bojíme, ale Boha už asi ani nie.“
Iveta Marešová

Cena za kalváriu

BANSKÁ BYSTRICA - Architektov, umelcov a staviteľov, ktorí sa podieľali na obnove tristoročnej kalvárie na banskobystrickom kopci Urpín, ocenil včera primátor Ivan Saktor. Kaplnky, symbolizujúce zastavenia krížovej cesty, chátrali 50 rokov rovnako ako kostol, ktorý vandali spustožili. Do obnovy sa pustila vlni rímskokatolícka cirkev a stálo ju to 40 miliónov korún (1, 33 milióna eur). V blízkosti postavila aj kláštor, kde sa usadili bratia z rehole bosých karmelitánov.

V noci je kalvária osvetlená a je na ňu jedinečný pohľad, no platí to aj naopak. Znovuobnovenie kalvárie sa považuje za najúspešnejší počin tohto roka a aj preto tvorcovia získali ocenenie. Medzi nimi hlavný architekt Jozef Frtús či sochári Milan Ormandík z Kremnice a Vladimír Oravec z Banskej Štiavnice. Primátor ceny udeľuje každoročne jednotlivcom a kolektívom, návrhy posielajú občania. (ekč)

Plus jeden deň, 11.12.2008

Na tvorbu ikony je potrebné vajčko aj pivo

Ikona dokáže nabiť energiou každého človeka, či už chodí do kostola, alebo nie. Alena Teicherová z Dubnice nad Váhom sa tvorbe ikon venuje 7 rokov a hovorí, že doteraz neovláda všetky symboly, čo v sebe skrývajú. Stále sa učí umeniu, ktoré si ľudstvo odovzdáva z generácie na generáciu už pol druhá tisícročia.

„Ikona sa nemaľuje, ale píše, preto hovoríme o ikonopiscoch, nie o maliaroch ikon. Ikona nie je obyčajný obraz. Pre niektorých je to modlitba, pre tých, čo nie sú veriaci, to môže byť šperk alebo energia, ktorá pôsobí na človeka z tohto diela,“ hovorí umelkyňa.

Pred siedmimi rokmi sa jej podarilo dostať do školy ikonopiscov na východnom Slovensku, hoci prijímali iba 10 študentov. Tam sa dozvedela, že všetky doterajšie umelecké postupy môže hodiť za hlavu. Obraz môže namaľovať za niekoľko dní, ikonu však musí písať celé mesiace. Ikonopisec by mal dať do ikony to najlepšie zo seba

a to najkrajšie mimo seba - napríklad zlato, striebro, drahokamy. V škole sa naučila starú byzantskú techniku a recept na prípravu vaječnej tempéry, ktorú používa pri tvorbe ikon. Základná emulzia sa skladá z vaječného žĺtka, 16-stupňového čierneho piva a klinčekového oleja.

„Je to úžasne voňavé, neviem, či aj chutné. Ale keď sme zabudli niektorú ikonu prikryť, do rána bolo určite niektoré miestečko zožraté od múch, museli sme si dávať veľký pozor. Do emulzie sme pridávali čisté práškové pigmenty spolu s destilovanou vodou,“ prezradila Teicherová časť receptu.

Drevenú dosku najskôr upraví kriedou a potom vyleští, musí sa ligotať ako zrkadlo. Pozadie najskôr pozlátí alebo postriebri, to má symbolizovať nekonečný priestor. Až potom sa začína samotné písanie ikony. Farbu nanáša v priehľadných vrstvách do kríža. Tých náterov je veľa, 40 až 80 na sebe. Každá vrstva sa musí nechať dôkladne

preschnúť, pretože inak by nový náter predchádzajúcu vrstvu stiahol. Nie je to technika maľby, ale písania, každá farba má svoj význam, každá čiara alebo záhyb niečo symbolizujú. Táto práca ju nabije energiou, ktorú potrebuje niekde ventilovať. Vtedy začne maľovať klasické obrazy, krajinky, zátišia, portréty. Fascinuje ju impresionizmus s množstvom farieb.

Zistila, že jej ikony ľuďom pomáhajú, vedia z nich načerpať pohodu a životnú silu. Vystavuje ich, ale nepredáva, nevie si ani predstaviť, ako by mala vyčíslit' ich materiálnu hodnotu. Niektoré darovala, ale väčšinu z nich má doma.

„V obývačke mám najväčšiu časť ikon, tam sa nedá ani len pomyslieť na niečo zlé. V obývačke sa nemôžem ani rozčúliť, ani nadávať. Keď som fakt rozčúlená, musím odísť do kuchyne, tam ikony nemám, takže tam sa môžem vyzúriť,“ smeje sa matka troch detí.

Milan Kráľ, PRAVDA, 12.12.2008